

לעילוי נשמת

מרת אלישבע ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

מתי מותר להיכנס לביתו של החייב למשכנו

לא אסרה תורה למלוה להיכנס לביתו של הלווה ליטול ממנו משכון, אלא בהתקיים שני תנאים. א. שרוצה למשכנו בהגיע זמן התשלום.

ב. שהחייב הוא מחמת הלוואה שלוה ממנו.

אבל באופנים הבאים, מותר להיכנס לביתו של החייב למשכנו:

א. מלוה שבא למשכן את הלווה בשעת ההלוואה, מותר לו להיכנס לביתו, וליטול ממנו משכון, [כמבואר בגמרא בדף קי"ד].

ב. מלוה שבא לגבות חובו מהערב על ההלוואה, [ולא מהלווה עצמו], מותר לו להיכנס לביתו, וליטול ממנו משכון, שנאמר "לא תבא אל ביתו לעבט עבוטו", ללמד שדווקא לביתו של הלווה עצמו אסור לבוא למשכנו.

ג. הבא לגבות חוב שחייבים לו מחמת מלאכה שעשה, ולא מחמת הלוואה, מותר לו להיכנס לבית החייב וליטול ממנו משכון, שנאמר "לא תבא אל ביתו לעבט עבוטו", ללמד שדווקא לביתו של לווה אסור לבוא למשכנו, אבל מותר להיכנס לביתו של חייב שכר מלאכה או כלים, וליטול ממנו משכון.

ולא תחבל בגד אלמנה

לדעת רבי יהודה, כשאסרה תורה למשכן אלמנה, לא חילקה בין עניה לעשירה, ולכן **כל האלמנות שוות בדין הזה.**

ולדעת רבי שמעון, יש לדרוש טעמא דקרא, כלומר יש לדעת מה הטעם שציוותה את הדין, ולפי הטעם יש להעמיד את הדין. והנה הטעם שאסרה תורה למשכן אלמנה, הוא משום שהממשכן את הלווה, חייב להשיב לו את העבוט בכל יום כשהוא צריך לו, ואם ישיב לאלמנה את העבוט בכל יום, משיאה שם רע בשכנותיה, הרואים אותו נכנס אצלה ערבית ושחרית, ומאחר שזה הטעם, **יש להעמיד את האיסור רק באלמנה עניה,** שאין לה כלים אחרים וצריכה את המשכון, וחייב להשיב לה אותו, אבל עשירה שיש לה כלים אחרים, ואין צריך להשיב לה את העבוט בכל יום, מותר למשכנה.

לפירוש הראשון בתוס' – הכל מודים, ששאר בני אדם אסור למשכן [=בביתם], ומותר לנתח [=בשוק], כדעת שמואל [המבוארת בדף קי"ג]. ובזה נחלקו, **רבי יהודה אומר, שהפסוק בא להוסיף לאו שני לממשכן אלמנה,** בין עניה בין עשירה, אבל לנתח מותר אפילו אלמנה. **ורבי שמעון אומר, שלא בא הפסוק לאסור למשכן אלמנה עשירה, אלא עניה,** מטעם השאת שם רע, ומאחר שזה טעם האיסור, אם כן אפילו לנתח אלמנה עניה אסור. ומעתה רבי יהודה מחמיר בזה, שאף הממשכן אלמנה עשירה עובר בשני לאוים, ורבי שמעון מחמיר בזה, שבאלמנה עניה יש איסור ניתוח, שאין בשאר בני אדם.

ולפירוש השני בתוס' – רבי שמעון אומר, ששאר בני אדם מותר למשכן, שלא כדברי שמואל, ופסוק זה בא לאסור למשכן אלמנה עניה, ואם כן רבי שמעון מיקל מרבי יהודה, שלדעת רבי יהודה הממשכן אלמנה, בין עניה בין עשירה, עובר בשני לאוים, ולדעת רבי שמעון, אלמנה עשירה מותר למשכן, והממשכן אלמנה עניה עובר בלאו אחד.

ולפירוש השלישי בתוס' – הכל מודים ששאר בני אדם אסור למשכן, כדברי שמואל, [כמו הפירוש הראשון], והפסוק הזה בא להוסיף איסור שני לממשכן אלמנה, וכן בא לאסור אף ניתוח אלמנה, לרבי יהודה בין עניה בין עשירה, ולרבי שמעון עניה בלבד. ואם כן רבי שמעון מיקל, כי לדבריו אין הפסוק מדבר באלמנה עשירה, ולדבריו מותר לנתח אלמנה עשירה, כשם שמותר לנתח שאר בני אדם.

המלך מצויה "ולא ירבה לו נשים"

לדעת רבי יהודה, לא נאמר הציווי אלא בנשים המסירות את ליבו, שנאמר "ולא יסור לבבו", אבל נשים כשרות מרבה כפי שירצה.

ולדעת רבי שמעון, מאחר שללא הכתוב "ולא יסור לבבו", יש לדרוש את טעם הדין משום הסרת הלב, ולהעמיד את האיסור בנשים המסירות את לבו, כשכתבה זאת התורה בפירוש, הרי זה כריבוי אחר ריבוי, שבא למעט, ואם כן כוונת התורה שלא ירבה לו נשים אפילו הם כשרות.

לא יחבל רחים ורכב כי נפש הוא חובל

שלושה דברים אסרה תורה למשכן בפסוק הזה, [ואף באופנים שמותר למשכן שאר דברים]:

א. ריחים – הכוונה לאבן התחתונה של הרחים, הקרויה במקומות אחרים שכב.

ב. רכב – זו האבן העליונה של הרחים.

ולדברי הכל, הממשכן אחד מהדברים הללו, לוקה מלקות ארבעים, על שעבר באיסור תורה, והממשכן את שניהם, לוקה שני פעמים מלקות ארבעים, על שעבר שני איסורי תורה.

ג. נפש – כלומר **דברים שעושים בהם אוכל נפש**. לפירוש רש"י, כל דבר שעושים בו מלאכה לצורך האוכל בכלל זה, ולכן אסור למשכן גם מחרישה וכדומה. ולפירוש רבינו תם רק כלים שעושים בהם את המאכל עצמו, כריחים בכלל זה, אבל מחרישה שחורשים בה את הקרקע, מותר למשכן (תוס' בדף קי"ג). ומכל מקום נראה לר"י, שדווקא כלים שעושים בהם אוכל נפש אסור למשכן, אבל אוכל עצמו מותר (תוס' בדף קט"ז).

ונחלקו החכמים אם ריחים ורכב גם נכללים באיסור זה, או שאיסור זה לא בא אלא לשאר דברים שעושים בהם אוכל נפש:

לדעת רב הונא – איסור ממשכן נפש הוא אף בממשכן ריחים ורכב, שהרי גם ריחים ורכב כלים של אוכל נפש הם, ואם כן, כשממשכן אחד מהם, לוקה שתיים, [משום "ריחים" או "רכב", ומשום "כי נפש הוא חובל"] וכשממשכן את שניהם לוקה שלוש.

ולדעת רב יהודה [שתניא כוותיה] – איסור ממשכן נפש אינו אלא כשממשכן שאר דברים שאינם ריחים ורכב, שהרי לא נכתב בפסוק "כי נפש הוא חובל", לאסור ריחים ורכב, שאיסורם נלמד כבר מתחילת הפסוק, אלא לאסור שאר דברים חוץ מריחים ורכב, ולכן הממשכן ריחים ורכב אינו עובר באיסור ממשכן נפש, ואם כן, כשממשכן אחד מהם, לוקה אחת, וכשממשכן את שניהם, לוקה שתיים.

ומכל מקום לדברי הכל, כשממשכן שאר דברים שעושים בהם אוכל נפש, ואינם ריחים ורכב, לוקה אחת.

נאמר בעניין קרבן פסח לא תאכלו ממנו

נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש

לדעת רבא – שלושה דברים אסרה תורה באכילת קרבן פסח בפסוק הזה: **א. אסור לאכול נא. ב. אסור לאכול מבושל. ג. אסור לאכול כשאינו צלי.** ואף על פי שהאיסור לאכול כשאינו צלי, כבר ידוע ממה שאסור לאכול נא או מבושל, [שאין דבר שאינו צלי אלא נא או מבושל], מכל מקום על כרחנו כשכתבה תורה "כי אם צלי אש", באה לכתוב איסור נוסף לאוכל נא או מבושל, שאם לא כן למה נכתב בתורה "כי אם צלי אש", ואם כן האוכל קרבן פסח נא או מבושל, לוקה שתיים, [אחת משום נא או מבושל, ואחת משום כי אם צלי], והאוכל קרבן פסח נא ומבושל, לוקה שלוש, [משום נא, ומשום מבושל, ומשום כי אם צלי].

ולדעת אביי – לא אסרה תורה באכילת הפסח בפסוק זה, אלא שני דברים: **א. אסור לאכול נא. ב. אסור לאכול מבושל.** אבל הכתוב "כי אם צלי אש", לא בא להוסיף איסור שני לאוכל נא או מבושל, אלא ללמד שלא נאמרו האיסורים של אכילת נא או מבושל, אלא בזמן חיוב אכילת הפסח כהלכתו, כלומר כשיש מצווה לאוכלו צלוי, יש איסור לאוכלו נא או מבושל, אבל בשאר זמנים לא נאמר האיסור של אכילת נא או מבושל, [ומכל מקום אם יאכלו בשאר זמנים, יעבור באיסורים אחרים, אפילו הוא צלי], ואם כן, האוכל קרבן פסח נא או מבושל, לוקה אחת, [משום נא או מבושל], והאוכל קרבן פסח נא ומבושל, לוקה שתיים, [משום נא, ומשום מבושל].

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

[לתרומות ולהנצחות](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום](#)

[להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום](#)

כל הזכויות שמורות © מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית